

۳۶۳۶
شیر

۳۶۳۶

یازانی : قهرمان - قهرمان زاده

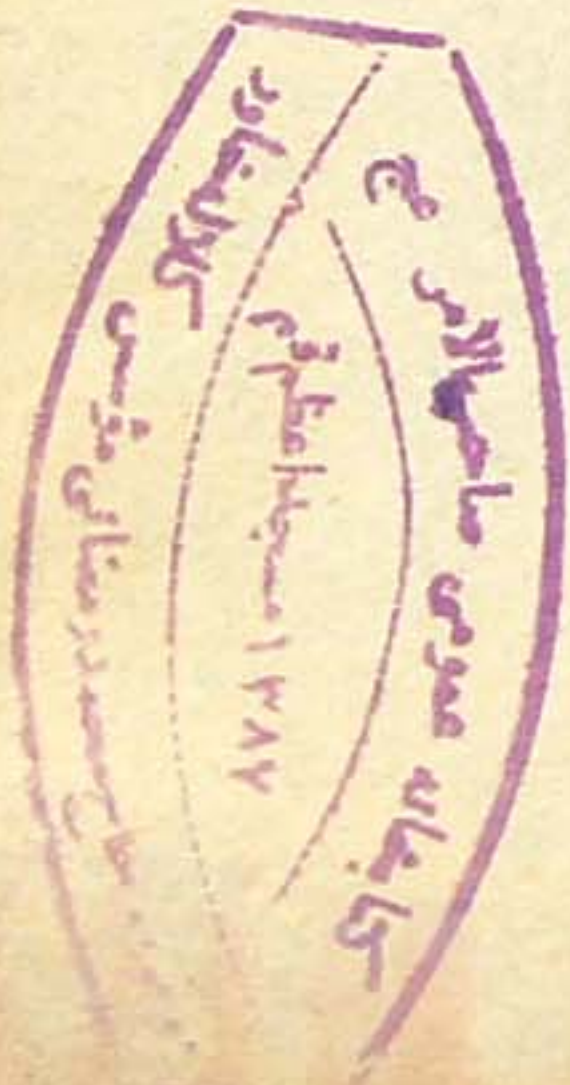
(مهاجر)
داستان لاری

PBD
VI

۱۳۲۳ شمسی

تبریز

قیمتی ۵ ریال

یازان قهرمان قهرمان زاده

نام کتاب	تاریخ ثبت دفتر
۲۵۲۹/۹/۵	۹۷۳۵
شماره عمومی	شماره خصوصی

مهاجر داستانلاری

۱۹۴۴ میلادی - ۱۳۲۳ شمسی

تهران

صفحه	سطر	غلط نامه	صحیح
۳	۶	ده دی	دیدی (*)
۷	۷	دین	ده گن
۵	۱۴	باشالیدی	باشاردی
۷	۲	ایله یردی	ایله یردی
۷	۴	آلتنا سوخوی	آلتینا سوخمشدی
۸	۱۲	قوناقلارا	قوناقلاری
۸	۱۶	معنائی	معنالی
۹	۲	ناخر	ناخرا
۱۲	۵	قیرسان	قیرشان
۱۳	۱۲	قیان	قالیان
۱۶	۱۰	باشایلار بندان	باشایشلار بندان
۷	۱۱	ایدیر دیر	ایدیر دیر
۱۹	۶	یادبیا	یادبما
۷	۷	اول کنین	اول کیننده
۲۱	۳	عای	عالی
۲۴	۲	چالیشمالیون	چالیشمالیق
۷	۱۳	عاجر	عاجز

(*) کتابین ایچینده بتون (ده دی) کلمه لر (دیدی) او قونمالیدیر

مهاجر

— مهاجر ۰۰۰ مهاجر ۱۰۰۰

— دیلانچی مهاجره باخ ۰۰۰

— آی کوپک اوغلی مهاجر ۰۰۰

— آی گده قوبمیون کنده مهاجر کیردی

— اوغرو دور ، دینسیزدی ، مهاجردی ۰۰۰

دیهه اوشاقلار ، آریخ قوجا بیر کشینین دالینا دوشوب
اونی گاه داشا باسیلار ، گاه دا جریق ارخالقینین انگینن
دوتاراق چکر دیلر . بو زوالی قوجا اونلاری باشندان رد
ایلمک ایچون بالوارر ، اجقلانر و قاچردی . لاکن بو ایش
بوش ایدی . اوشاقلارا بیوکلرده قوشولدی . بو آدام اوزوینی
هیاسیز انسانلاردان حیانتی قوروماق ایچون یخلا — دورا
قاچردی . بولارین های کویونه کند تمام ایاقه قیاحدی
آروادلار ، کلینر آلچاق داملارا ، دیوارلارا چیق-آراق
کوجلری گلدیکجه باغریلار :

— مهاجره باخ مهاجره !

— نه هیبتلی دور !

— انسانا هیچ اوخشامر !

— جادو کردی ، الله اونی بلا کوندرمشدی !

او ایسه بالوارردی :

— آی جماعت سیز الله ورمايون . منده بورالیم !

ده دی باشنا دین داش اونین سوزینی آغ-زندا یارمچلیق
قوبیدی . اوندا دوغان غضب یلدرملاری ین-ده بالوارشا
چورولدی :

— باشم سندی آخی ۰۰۰ آی مسلمانلار منده یازغام .

ده دی ینده قاقماغا و اوزاخلاشماغا باشلادی

بو دور دسته نین قاباغنا به لی ایلمش ، کوزونون بیر
کور ، بورنی اوزون کچمشین قارا کابوسی بیر قاری دوشممشدی .
او اوجا سسله باغرردی :

— قوبمایون مهاجری ، قوبمایون گوزون آچسین .

ده دی بو قارنین سسینه یانانلار ایلدی ، خسته لر و حتاکورلار
دا اللرینه آغاج آلاراق کوچیه چیخدیلار . ایتلر داما
دیواره چیخاراق هوروشدیلر . توبوقلار ، خوروزلار کوچه-
نین اورتاسیله قاچاراق سانکه اونلار دا اوجادان « مهاجر »

دیه قشقرخردیلار . بو آغیر بوکون آلتندا غذاب چکن
بولچی جانین قورتارماقا تلسردی . اونین حرکت لرینده بیر
عصبیلیک دوبولوردی . بو دور قاری هامودان اول اونا
بتردی . الینده کی داشی اونین باشینا سالدی . بو ضربه نین
تأثیریندن او آنجاق بیر « اوخ » دییه رک ، کولک سیندران
بیر آغاج کمین یره سربلدی . قاری ایسه اونین باشی اوسته
دوروب ، بیر ابلیس کمین اوجا و دهشتلی قهقهه لرایله گولدی .
- اولدی مهاجر اولدی . دییه رک شادلیقیلادولی گوز-
لرینی اطرافه دولاندردی . اونین دورسینه یغلان آداملارین
بعضی سننیم قاریا قارشی گوزلرینده کین ، بعضی سیده قاری
کمی شادایدی .

قوجادان آخان قیزیل قان طبیعتین آق کونینینی
قرمزیا بویوبوردی ، کند اهاالیسی یره یغلان بو جسم
آغاجین اطرافنه توپلاشمش :

- دور مهاجر . دییه کیمی تپک له اونی ورور ، کیمی
ده اونین اوستنه توپوروردی ، قاری تقرر الینی هوایه
قالدردی :

- جماعت ، بو مهاجردی ، دینسیزدی ، بونلار کلمدی

کلمدی ، باهالیقی ، آجلیقی ، اوزاربله گتیردیلر . قیرماق
لازمی . قوی اونلارین ککوکی کسپلسین . هامو بیر
آغزدان :

- اولدرون مهاجر !

- کسین کوکن !

- دینسیزدی مهاجر . دییه باغردیلار . قاری غرورایله

یره ایلدی قانی قوجاقلامش داشی گونوردی ، بوخاری قالدراراق
یره یخلمش قوجانین باشینا سالماق ایسترکن ، کناردان که لن
بیر جوان اوغلان قارینین دوشوندن ایله برک ایتله دی کی
قاری دالی اوسته مندار بیر چالایا دوشدی ، ایاقلارینی گویه
قالدراراق چاپالایردی . دوراارین یاریسی بو عیبه جر قاریا
گولور ، یاریسی دا تعجیله دولی گوزلرینی بوجوانه ذله دیلر .
جوان اشاغی ایلدی یارالمین باشنی اوز دیزی اوسته آلمدی .
یاراسی نین درینینه باخاراق گوزلری یاشالیدی . لاکن بیر سوز
دیمدی ، اونین بیرجفت قارا گوزلریندن آخان باش قوجا دلنچی-
نین اوزونه دوشدی ، اونین دونمش قانی ایچینده اریدی .
هامو اوزینی اوغلانا دوتوب :

- بوشلا مهاجردی !

- دینسیردی !

- جادوگر دی .

بونلارین هیبتلی سسلری قوجا مهاجرین کوزلرینی
تدریجاً آچیلماستنا سبب اولدی . باشلادولی کوزلرینی اطرافه
دولاندردی ، توپلانان آداملارا نظر سالمدی ، اونلارین الینده
کی آغاجلارا ، داشلارا کوزی ساتاشان کیمی دهلیجه سنه
چیغردی و کوزلرین یومدی . - وئرا او دوروب قاچماق
بونلاردان اوزاخلاشماق ایستدی . لاکن بهای سنمس بیر ایلان
کیمین ترینه بیلمدی . آغلادی ، بالواردی آریخ الی ایله بو
کنجین الینی اوخشادی . - توتقون تترک بیر سسله :

- منده انسانام . دیب باغردی . اونلاراوجا بیر چیغرتیله :

- مهاجر اولدی !

- مهاجر باز یقدی !

- ایمان سزدی . دیبه گواوشوردیلر .

» » »

آخشامیدی ، چیراقلار یانمشدی ، دیشاریده کرلهک
دهشتلی بیر ده نیر کیمی اوغولداير ، آغاجلارین قابرقالارینا
توخوناراق ، اونلاری سزلمداير و بالواردیردی . قوجانی بو

سس ناراحت ایدریمش کیمی بورقان دوشک ایچینده چرپنیردی
ایلدیردی . اوز اوزنه « بوسوبوق کجه ده منی کنددن چیقارد .
سالار حالیم نجه اولاجاق » دیبه دوشونردی . او بتون انسانلارا
نفرت ایدریمش کیمی باشنی بورقانیین آلتنا سوخوی ، بو حالدا
جوان ایچری کیردی . اونین یاسدقی دیبنده اوتوردی :

- حالیم نجه دی عمی جان . دیبه جبر آلمدی . لاکن او

ایله برک بورونمشدی کی ، نه اینکه ترینمیدی ، حتا جواب دا

ورمیدی . بوزوالی ایله برک بورونمشدی کی نفسین آلمانغا

قورخوردی . اونین بوحرکتی کنجین قلبینی تتردردی . و

ملایم بیر سسله قوجانی ینه ده چاغیردی ، قوجا مجبور بیر

آدام کیمی بورقانی باشندان غیظیله کناره آندی بالواردیجی

کوزلرینی اونین کوزل اوزینه نکدی . او بو باخشیندا سانکه :

- اوغول ، سن الله منه توخونما دیبهردی . کنج سکونی

یوزاراق دیدی :

- حالیم نجه دی ؟

- سن اولماسایدن منی چوخدان او دنیایه کوندرمشیدیلر .

دیددی و بیر نجه دفعه اوسکوردی ینه ده سوزنه علاوه ایلدی :

- من دهوسی اولمش عریم ، باشم جوق بلالمر چکمشدور ،

دیهی و سکونه دالاراق گوزلرینی اورتادا یانان چراغا نکدی ،
بو حالدا قایی آچیلدی . بیر دسته کند اهاالیسی ایچری
کیردیلر . بونلارین اللرینده چوماق واریدی ، یازبق قوجا
بونلاری کورجک ینه ده تسباغا کمی باشنی یورقان آراسنا سوخدی .
که لملر اوتوردولار ، اونلاردان بیرى سوزه باشایا .
راق ده دی :

- آی بالام آزاد ، قوناقین هارالدى ؟

- آزاد اونین جوابینده ایسه :

- مهاجر دی ، دییه کنایه ایله گواومسه دی ، قوجا یورقان
آلتندا ایشدیگی سس اونا تانیش کیمی کلدی ، کمک دوران
بیر اوشاق کمی یورکلندی ، یورقانی باشیندان آتدی گه لن
قوناقلارا دقت ایله خیلی سوزدو کدن صونرا بیردن - بیره غیری
ارادی چیغردی :

- اده خوش گوردوک آی مشهدی ولی دییوب دقتیله
اونون اوزونه باخدی . بو سوز بتون گه لن قوناقلاری دیسکیند-
ردی ، تعجب لندردی . بونلار بیر- بیرینین اوزونه معنائی
باخدیلار ، مشهدی ولی بریندن قالخب اونین یاسدقینین
دیننده اوتوردی . قوجا گوزلرینی اونین آریخ اوزینه تیکدی .

- سن کیمن ، من سنی تانمیرام ؟

- نیه منی تانمیرسان ؟ منکه سنیله ناخر بیر کدر دیک :

- اوهو . . . اوهو . . . سن محمد علی سنی ؟ بالام

سن هارا بورا هارا ! دییوب بیر قارداش کیمی بیر- بیرینه
ساریلدیلار و اوپوشدیلار .

- گده بس دیردیلر سن اولموسن ؟ دییدرک اونین

اوزونه خیلی تماشا ایلدی . محمد علی ده تترهک بیر سسله :

- بلی اولمشدوم . دییوب گولومسدى . اوتورانلار ایسه

یاواش سسله پچلداشلار :

- مهاجر دی !

- دینسیزدی !

- یوخ بیزیم کندلیدیر ، دیدیلر . بو زوالی «مهاجر»

سوزینی اشیدجک قانادی سنش بیر قوش کیمی سوسدی .

یاواش و کدرلی بیر تونلا .

- مهاجر . . . مهاجر . . . دییه پچلدادی .

»

»

»

محمد بیر نیچه دفعه اوسکوردی . صونرا یاسدیقنا

دیرسه کله ندی ، باشلا دولو گوزلرینی آلمینین دالمی ایله

سیلوب سوزه باشلادی :

- من مهاجرم ! دیدی و سوسدی ، او سانکی دانشماق

ایچون دوشونردی بیردن - بیره سوزینه علاوه ایلدی :

- آی ولی داداش ، بس الله قلی نجه اولدی ؟

- بو آزاد اونین اوغاودی . اوزو ایسه چوقدان الله

رحمتینه کیتدی .

- الله سنه قنی - قنی رحمت ایله سین آی کیشی ،

یاخشی آدامدی . کیشده ناموس واردی اوخ . . . من

اوشاقلیقدا همیشه اونلا برابر اوینیاردیم . . . دیدی و ده -

ریندن آه چکدی . سانکی اونین یاراسی سیز بلدایردی :

- بلی من مهاجرم ، بو سوزاری من چوق ایشدمشهم .

چوق وقتی منی دوکه - دوکه کندمن چیقاروبلار . لاکن

سیزین کند کبی منه عذاب ویردن یر گورمه مشدیم . . .

منده بو داغلاردا مال اوتارمیشام ، منده بو گوزل بولاقلارین

سرین سولاریندان ایهمیشهم ، منده سیزین قبرستانلیقینزدا

آتامی - آتامی باسیدیرمشام . منیم ده دهردیم سیزینکی ایله

بیر اولموشدی . دیوب سکوته دالیدی .

اوتورانلار گوزارینی اونین آغزینا ظیلله مشدیلر .

سانکی اونین آغزیندان دوشهن سوزاری بیر - بیر قاپاچاقلار .

محمد اوزونی نا راحت حس ایدرمش کبی چریینردی .

او طرف - بو طرفه دونیردی . او ینه ده دهرین آه چه که رهک

سوزه باشلادی :

- ینه ده دردیم تازه لهندی . اوخ او اوشاقلیق گونلرمز

نه یاخشی گونلردی ، بیزیم یاخشی بولداشلامزداندا بیریده

الله قلی ایدن ، الله سنه رحمت ایله سین او کیشی ، چوق

غیره نلی بیر آدامدی ، دیوب دایانیدی ، آزاد بیردن بیر

بوقدان آیلان کمی :

- منیم ده ده می دیرسن ؟ دییه بوقدان خبر آلدی ،

اونون عوضینده ولی جواب ویردی :

- بلی ! سنین ده ده نی دبیر ، دیدی گوزارینی آزادین

بوزوندن آیرمادی ، قوجا ایسه سوزوینه باشلادی .

- بلی ، سنین آتانی دیرم ، الله اونا چوق - چوق رحمت

ایله سین ، من اونلا قارداش اولموشدیم . بابرام گونلری بیز

بیر - بیریمزه یالتار جوراب باغشلیاردق ، هله بیر گون من اونا

بیر قاشقا کال آیارمشدیم . اوندا منیمده رحمت لیک آتام

ساغدی ، بیله گوزل کال ایدیکه گه ک گورمه سن . بیر

گون کند خدانین کالنی ووروب دهره به سالدی و قیچین
سیندیردی . اونین اوستونده یازق کیشینین باشی دا چوق
بلار چه گهی . . دیدی دهریندن آه جکدی ، بو آه سانکی
اونین یوزه رینه دوشهن غم آغیرلیقنی یونگولله دیردی .
بیر نچه دفعه اوسکوردی . قوم دالغاسی کبی قیرسان آلتنی
چاتاراق ینه ده سوزینه باشلادی :

— بلی اوغوللارم الملی ایل بونهان اول بوکنده دوغولدم
بونى ولی ده بیلر . وطنیم منه اوکی انا کبی سوت ویرمه دی ،
دیده رگین دوشدیم ، وطنیمدهن ایت کمی قودیلار ، بوشلو
دوشدیم ، یوقسول اولدیم .

— رحمتلیک آنام کننن اربابی حاجی حسن اوغلونندان
بورج یول گتورمشدی ، صونرا من و ده دم هی قازانردق
ویرردیک کی بورج اوستومزدن گتورولیسین ، لاکن همان
سو همان دیبک اولوردی . گونی - گوندن اوستنه سلم کلیردی
یریمزی ساتوب ویردیک بورج قورتارمادی ، مال مزی ساتوب
ویردیک قورتارمادی ، آجی بوغارساق کمی هی اوزاتدی .
آخر دا ارباب آدام گوندردی بتون وار بوقومزی چه کوب
آیاردی ، اوستومزه چکمه به بور چیریق بورغاندا قویما دیلار .

یازیق کیشی دهره له نوب اولدی . قالدیم من . . اوند
منیم اون آلتی باشم واریدی . بی-رگون ارباب فرراش
گونده روب منی یانینا چاغرندی و دیدی .

— قالان بورجون وه جهینده کرهک منیم یانمدا نوکر
قالاسان . ایکی ایل سراسر حاجی حسن اوغلونون قایوسیندا
نوکر اولدوم . . بورجوم قورتارمادی . . دویردیلر ، ورو-
ردیلر . لاکن من بورجدان جانمی قورتارماق ایچون هر
اشکنجه دوزوردیم . . . هی هات بورج قورتارارمی ؟ من
یازیق کیجه لر ؛ گوزومه یوقو گیتمزدی ، گاه آغلاردیم ،
گاهدا اینله بردیم . لاکن بو سیز بلتلار ، بوشیدی . آنجان من
صبر ایدیردیم . . قوجا دیوب کسدی . بورغونلوغنی آماق
ایچون - کوته دالیدی ؛ اونا قیان ویردیلر . بیر نچه قولاب
ووردی گوزلرینی دومانلماقدا اولان توستویه ظیلله دی .
سوزونه دوام ایله دی :

— من اوزمه تسلی ویره رک دیردیم . اگر دولتملی
اولماسا کاسب دولانا بیلمز . . الله کاسبی دولتملی ایچون ،
و دولتملی نی کاسب ایچون یارادوبدی . لاکن بونلار بوش
سوزلردی . بونلار آخماق آداملارین سوزی ایمیش . . .

ياخشى سىز دىن گورەك بو بىش تومانى نە ايچون اوچ
آدام وىروب قورتارا بىلمەدى .

اوتورانلار بىر يردە باغىردىلار :

— مهاجر قانەر !

— اللہ سىزدى !

— دىنسىزدى !

— دوغرو دىر ، ياخشى دىر !

قوجا اونلاردان قورق-اراق سوسدى . اوز - اوزىنە

— اۋلەسمەدە من صون سوزلاريمى دىيم خلق باشا دوش -

سىن كە من دە اونلار بىن قارداشيام ، من مهاجر دە گەلەم . .

او چوشقون غىزىلە سوزە باشلادى :

— بلى قارداشلار ، بو ابكى ضد فكر منى بوردى ، منى

ناراحت ايلەدى ، آخر دە بىلە قرارە كەلدىمكە نە قىدر

ساغام اوزومدە بو كەندە يەم ارباب زەلى كى منە سواشوب

قانمى سوراجاقدور ، من آياغا دوردويم يالتارمى كىدىم .

آنامدان آيرىلماق ايچون اونون بوزوندن اويوب آيرىلماق ايستە -

دىم . آنجاق يارىق آنام يانماشدى ، او آغلایردى ، گوزلار بىندن

آخان باتس اونىن سونوك ياناغندا دا يانماشدى ، او دەر بىن - دە رىن

آه چكردى ، لاكن اونىن سەسەن نە اوچا نانيرى ايشيدىردى ،

نە دە اونىن كولاگە سى اولان شاهلار ، قرالار بىلە دويمردى .

من اكيلوب اويماك ايستەر كن بىردن - بىرە اومنى قوجاقلادى .

آغلار بىر سەسلە :

— محمد ، اوغول ، هارا كىدىرسەن : منى كىمن اليندە

قويوب كىدىرسەن ؟ او وقتلر يادىما دوشەندە توكلريم بىز

بىز اولور . اللہ هيچ بىندە سىنە آنا آيرىلقى گوسترمە سىن .

دىدى و گوزونىن ياشنى سيلدى . ينە دە سوزونە دوام ايلەدى :

— آنا ، من بورا دا قالا بىلەم ، رەم ، بورج گونى ، گوندىن

قورشاغى چىخىر ، كىندىن اربابى بىش كونه كى منە مەلت

ويروبىدى كى يا بورجى ويرەم ، يا دا بورجى ويرەم سەم ،

هم منى دويدىرە جىك ، اوزوميدە زىنداننا سالاجاقدى . بو

سوز آنامى داها دىهشتە كىتردى ، بىرىندىن سچراپاراق قالقدى .

نە ايدە جىگىنى بىلمەدى . من سوزى قطع ايلە مشيدىم كرهك

كىدەم . او منە مانع اولوردى ، يا بو كەندە قالوب اربابىن هر

امرىنە تابع اولمالىام ، يا خود دا بو مانع ليگى قارشيدان

رەفع ايتمە لىەم . آنام منى قوجاقلامشدى ، بوشلامىردى .

من اونىن دوشوندن كنارا ايتلە يوب آجىقلى چىقىدىم ، او

سورونه - سورونه دالیمجا قایویا گلدی اورتولی قایونی آچاراق:
- کیت اوغول ، الله یاخشی یول ویرسین ! دبیوب
یقلدی . اوندان صونرا نجه اولدوغنی بیلمه دیم .

«*» «»

کیجه قاتی قارانیق ایدی . گوز - گوزو کورمیردی .
من کئندن کنارا چیقیدیم ، داغلاردا چاققالارین اولاماسی
نوکلریمی بیز - بیز ایله بردی ، آنجاق بو هیبتلی سسلر
منی اوقدر قورقدنمردی که اربابین شاللاغنین شاققیلتسی
یادیم دوشه نده بتون قورقونی اونوداراق قاچیردیم ، پایزین
صون آیددی . من بیرکنده گیردیم ، بو زمان گونش پنجه
باتردی . جماعت دیوار دیمینده اوتوراراق اوز باشا یلار بندان
صحت ایدیردیر ، من اونلارا یاناخدیم ، سلام ویردیم ،
اونلار سلام عوضینه .

- مهاجردی . . . قاشقیندی . . . دیدیلر . من بو
سوزه لاقید باقدیم ، من اوز - اوزومه :

- گوره سن مهاجر نه دی ؟ دیردیم ، اونلار منه نیه
مهاجر دیرلر ، دییه دوشونرویم . بیردن کوردیم اوشاقلار
دالیم دوشدی ؛ منی اؤز کندمزده کی کمی داشا باسدیلار :

« مهاجر چیق کئندن » دیرمک ، کئندن قودولار . من
زوالمی هارا کیده جگمی بیلمه دیم ، بیر طرفدن آجلیق بیر
طرفدنده بورغونلوق و بیر طرفدنده سوبوق کسردی . آنجاق
منه او یله کلردیکی . آغلارینی سمایه آچاراق اولایان
جناوارلار ، چاققالار ، قارشمدا دیکه لهن قارا داغلار . کوکو-
ره یه ن کوله کلر بیر جادویا دنه رمک هر آدیمدا باغیریشلار:
« مهاجر . ! مهاجر » من آرتیق ده لی اولموشدیم ، قاچیردیم
یقلردیم . دوروردیم ، پنجه ده قاچیردیم . آنجاق هر شئی
منی « مهاجر » قامچیسی ایله وروری ، قاچاراق اوز-
ونی بیر خرابه ده گرمانه سالدیم ، بو دکرماندا قوجا بیر
قاری کمی النی دالینا قوباراق باخیردی « مهاجر . . .
کلمه . . . کلمه . . . » دیر کمی گورونیردی .

اونین تازا هیچ بیر پالتاری بیله یوقدر ، بو دکرمان
نه قدر قوجا اولسا دا قارشیسندان آخان جای اونی اوقدر
کوزه لله تمشدیکه انسانی حیران بوراقیردی . . . او بیرقدر
دایاندی سوزونه دوام ایله دی :

- قارداشلار باش آغیریمی اولماسین .
- باشین آغیریماسین ، دانش قولاق آساق ، دییه

آزاد دیدی •

- بلی ! من اوزومی دگرمانا سالدیم . بیاق دیدیمکه
هوا سو یوقیدی ، قیزشماق ایجون المی سورتوب بیر آز
سار - سامان یققدیم و اوجاق قالادیم . بیر دن گوردیم ایکی
نفر الیرینده تفنک بو دور گلدی ، دوزو من قورخوب
آیاغا دوردیم ؛ دیلیم توتولدی ، اونلار اودون ایشقینا منیم
یوزومه باقدیلار . بیر بیرینه « مهاجر دی » دیدیلر .

- اولدورمک لازمدی ! دیوب بیر الینده کی تفنگی
اوستومه دوزه لندی •

او بیر سی اونی ساکت ایده رک :

- فقیر بیر آدمی ! دیدی . من بونلارا یالواردیم .
آنامدان وطنیمدن آیریلماغا چوق پشیمان اولویم ، لاکن
ایش - ایشدن کیچمشدی ، اونلارین منه رحمی گلوب دیدیلر ؛
- گیت بورادان ، بیزی کندهن گونده ردیلر که سنی
اولدورمک . اما یازغمز گلیر ، گیت یازیقسان ، دیدیلر .
من ملول - مشکول اورادان چیقدیم ؛ او داغلاری آچدیم .
بیر داغین دوشونه یتشدیم ، بو داغدا منه « مهاجر »
دیبهن یوقدی منه ایله گلیردیکی بو داغ هیچ بیر ملته

فرق قویلمردی ، کیم اولورسا - اولسون اونین ایچون فرقی
یوقدر . من اورادا آزاد اولاراق نفس آلیردیم ، کوله کین
نغمه لری منه لای - لای چالمیردی ، منی بیر آنا کمی اوز
آغوشنا باسوب یاترتدی ، بیر نیچه ایل بورادا یاشادیم ،
دیدیلر ، وطن یاخشلاشوب ، غدالت قورولوبدی ، جناوار
ایله قوزی بیر اوتلایر ، منیم ده آنام یادیا دوشدی ؛ اورادان
وطنه گلدیم ، لاکن وطن منه اول کینن داه - دا پیس
باقدی . منه مهاجر آدی وبردی •

قوجا دیوب ، سوزونی قورتاردی ، بونن سوزی اوتو -
رانلارین قلبینده مهاجره قارشى رحم عمله گلدی ، هامو
بیر آغزدان :

- محمد عمو دوز دیر ! •

- او مهاجر ده گل ! •

- بیزیم کندلیدیر . دیدیلر و آیاغا دوروب محمد
عمو ایله ال ووروب آیردیلار •

تبریز ۱۳۲۱ هجری ایل

صوب

صاف قات

« ایرانین استقلاللی ایچون »

- اوخ ... او بیه کلمه دی ، انتظار کوزومزی بولدا قوبدی ... کورونیر اونین بولونی کسمشار ! یوق هیچ کس اون بولونی کسه بیلمز . دییه بیر قیز اوز - اوزونه پیچلدادی و یاواش آدیلا گلوب منیم قدا باغیمدا دایاندی ، خیلی سکوتدان سونرا ینه ده آه چه کدی ، من یاواش تترهک بیر سه سله :

- کیمی دیرسیر خانم ؟ دییه پیچلدادیم . او ایسه جلد دالی دونه رهک منه معنالی باقیدی . کینلی کوزلری ایله منی باشندان آباغا کمی سوزدی .

- سنه نه ؟! دیدی غضب بیر عقرب کمی اونین کوزلرینه سانجیلدی ، دوداغن بوزولدی . من او بیه کمان ایدیر دیمکه اونین مندن خوشی کلمر ، او دا اول بیلمزدی ، چونکه بو قیزدا منیم کمی چیریق چیندیر پالتار ایچینده ایدی . منده سیرتبق بیر مایچهک کمی اونین اوستونه قونماغا باشلادیم

بیلمرم بو سوز هارادان منیم یادیم دوشدی . کنایه ایاه کولومسه بهردک :

- عالی آداملار چوق غیضیلی اولار ، دیدیم و کوزلرمی اونن قارا و اوزون کیریپیکلرینه تیکدیم ، بو سوز اونین خوشونا گلیرمش کمی بوزومه باقدی و کولومسه دی .

- سیزده عالی عرقه منسوبسزمی ؟ دییوب بوزومه باقدی و سکوت چارشابنی بوروندی ، سونرا سوزونه علاوه ایله دی :

- بیلمرم عالی عرق اولماق هر آداما میاثر اولارمی ؟ دیدی ، اونن قارا ساچلاری یریشان حالدا چیکینلرینه داغلمشدی ، آخشا ین سربن مه اونین ساچلارینی او بنادیرمش کمی تریه دیردی . مندن جواب آلماق ایچون بوزومه دقتله باقدی . دوزونی خبر آلسان من بو عالی عرقین معناسنی باشا دوشمه دیم . بیرده هارادان دوشونم که نه ایومزده پشوب ، نه ده قونشودان کلوبدی ، نه بیلیم عالی عرقدی نه زهریماردی ، یمه لیدر ، یا کیمه لیدر ؟ اونن ساری و قانسز بوزوندن بیر ایمد سیزلیک پارلدا . یردی ، هوالکهک ، بیر قوزو کمی همیشه اطرافنه باقاردی .

۱۰ دەنەسە ھەر شىئىدىن قورقور و شېھلەنەردى ، ھەر گوردېكى
بوقسول آداملارى آلچاق حساب ايدىردى ، پالتارى اولدۇقچە
چىرقىدى ؛ آياغى بالىن . باشىدا آچىقدى .

بو حالدا خىبابانىن اورتاسىلە بىر دستە روس سالدانى
اوقوياراق كىچىك بىگنى گوردى ، اونلار بىن اوقوماسىندا بىر
ايگىتىك ، بىر ھىجان دويولوردى .

بو قىز منىم قولومدان توتاراق پىچىلدادى .

— كاش بونلار بىن بىر نەسە آلمان سالدانىلارى گلوب
كىچە ايدى اوندا من نەقدەر شاد اولاردىم . اوزومدە دوشردىم
اونلار بىن قاباغنا اوينايدىم ، دىدى باشنى منىم چىگنە
سويكەدى ، مندە فرستىدىن استفادە ايدە رك اونن قولوندىن
توتوب حرەكت ايلەدىك ؛ او شىرىن دىللە آلمانلارى مەنە
تەرىف ايلەردى ؛ من آلمانلاردان چوق نەرت ايدىردىم .
چونكى بىر دفعە من كارخانىدە ايشلە دىگم زەمان منى
دوگمشدى ، من اونلاردان چوق نەرت ايدىردىم . اونلار منىم
وطنىمدە يوزلرچە منىم كىمى بوقسول آداملارى وروردىلار .
بىزلرى قول كىمى ايشلە دىردىلار .

من بو قىزىن آلمان جاسوسى اولدوغونى دويدىم .

— سىز آلمانلى سىنزمى ؟ دىيە رەك دقتىلە اونن آغ
يوزونە باقىدىم . كدر بىر قوش كىمى اوچ-اراق اونن
يوزونە قوندى :

— بوق . . . من ايرانلىام . فقط قانمدا آلمان قانى
واردى . . . دىدى ، منى تەعجب دونى چولقالادى . وقەقەھە
چكە رەك گولدىم ، او گوزلرىنى مندىن آيرمايلاق چىقىردى :
— نىە گولوسەن ؟! دوز دىرەم دە ، بىدەنمە آلمان

قانى پىوند ايلە بوبلر دىدى .

— گورونىر سىن آلمانلارى سەومىرسىن ؟ دىيۇب يوزومە
دەك باقىدى . من بونن سوزونە گولدىم و دىدىم :
— كىمى ؟! عالى عرقلرمى ؟ مگر اونلار آشاغى
صىنقى سەوبىلار ؟ . . . باق تونالم كى سىن عالى عرقلە
مەنسۇب سان ھىچ سىن منى اوزونلە بىر بىر سايارسامى ؟
آلمان اولمايان غىرى بىر ملت اونلار بىن يانىندا قول كىمى
دورمالىدر .

— بوق ھەر بىر ايرانلى بىوك ايران يولوندا چالشمالى
و آلمانلارا كۆمك ايتىمە لىدىر دىدى .
— خانم سىز بوبوردىقن كىمى بىز ايرانىن بىوكلوگى

اوستونده يوق ، وطنمزي بلکه آلمانلارا ساتم-اق ايچون
چاليشماليون دبير سينزا؟ ديبوب كنايه ايله گولدويم . منيم
نه يمه لازمدى آلمان ، بو دقيقه من اوز وطنيمده يابانجييام .
باق بو دور منيم اگنيمده پالتاريم يوقدر ، هانكى عالمى عرق
و يا هانكى عالمى طبقه منى اوزو ايله برابر بير حقوقا-
قويور ! ديبوب سوسدنم ، او ايسه خيالانا دالاراق كيدير-
ديك ، النى اوزادوب بيزدن پول ايستيهن اوشاغى اوبيله
برك ايتله ديكى او آغزى اوسته يره يقلدى و چيقردى .

- اوخ اولدوم ، ديدى بو قيز ايسه شادليقن-دان
قهقهه ايله گولدى :

- عالمى عرقلر عاجز لارى تابدا ساغا و ازمگه اختياري
وار ، كمين گوجى وارسا قوى بو دنيا دا ياشاسين ، كيم
عاجر درسا اونلارا قول اولسون ، ديبوب ديشلرينى منگنه
كمى بير- بيرنه قيسدى ، يوموروغنى دوكونله دى ، كينلى
گوزارى ايله منى سوزدى :

- آخ ... ديبوب غضبيندن تترهيهن يوموروغنى
كوكه قالديردى ، و هواده اويناداراق :

- عالمى عرقده يومورووق وار ، اولدورمك وار ،

ازمك وار ! ديدى

»

»*

»

من تازه قوناغى يوقسول ايومه آپارديم . شيشه سى
سينق چراغى يانديرديم . اونن قارا توستى سى هوايه
قالقردى . قاپو آغزىندا داياندى و ايوه نظر سالدى . كنايه
ايله گولوب ديدى .

- نه ياخشى ايوبن وار !

بو سوز منيم قلبىمى چيرم-اقلادى اوز - اوزومه
دوشوندمكه يوقسولوق نه يامان اولارمش :

- اولسون خانم ، بو ابو بيزه چوقدى : ديديم ، و
ده ريندن آه چكديم . نه دنسه گوزوم ياشلا دولدى . خيردا
بير اوغلووم واردى اونن آناسى اولمشدى ، من او اوشاغى
چوق سه ورديم . چونكه او منيم سه وديگم بير مخلوقين
يادكاررى ايدى ، هميشه من ايوه گلن زمان ، اوقوبار
هويمانار ، آتيلوب دوشردى ، و منيم كدرمى داغداردى .
من اونى كورن زمان هر ده ردمى اونودارديم ، او ايوده
يوقدر ، صورنا گلدى ، اوزونى منيم قوجاغما آندى :

- آتام گلدى . ديدى ويوينوما ساريلىدى . يوزومدن

اوپیدی؛ قوناغمن گوزی بو اوشاغا ساتاشان کمی گوزلارینی
کین آچدی :

— او ضعیف اوشاقدی؛ اونی بوغماق لازمدی. دیوب
قولوندان توندی بوغماق ایسته دی، لاکن من قویمادیم
اوغلوم آباغا دوردی بیزیم ان چوق سه و دیگمز فردوسینن
شاه نامه سنی گتردی .

— آنا، اوقو ۱۰۰! دیوب کتابی منه اوزاندی؛
قوناغمین گوزو کتابه ساتاشان کمی :

— جیرین! کتاب آدامی گوت ایدر، عاجز ایله ر.
دیدي و المدن دارتوب آلدی. اوغلوم بیزیم کتابی
آلدیقنی گوروب آجیقلا ندی؛ و اونن اوستنه چیقردی :

— ویر بیزیم کتابی : دیوب کتابی دارتدی قوناغ
کتابی یره آتوب اوشاغین بوغازیندان توتدیگ، بوغسون
لاکن اوشاق الینده کی پیچاق نیکه سنی اونن قولوندان
اویله چیریدیکه او بیر دوه کمی نریلدوبوب یره یقلدی
قان بیر فانطان کمی گوکه آتیردی. اوغلوم قاچوب قوجاقما
سیقندی اونن بدنن دن آخان قارا قان یره توکولدی. من
بونلارین حرکتنه اوقدر گولدم که آز قالمشدی قارنی-م

جیریلسن. بیر قدر آرا لیقی سکوت بورودی، صونرا قیز
باشنی یوقاری قالدیردی، گوزلرین بوزومه نیکه ره ک بیر
دهن - بیره گوزلاریندن آقان باش آغ یاناقندا دایاندی
بوگوز باشی اونن یوزرنده اولان او میندار حسی یوبوب
آپاردی، اوز قاننا دقتیله باقدی :

— نه میندار قاندی، دیدی و قانی منه گستردی،
دوغر داندان اونین قانی اویله چرکین ایدی که انسان هیبت ایله -
بردی، او سوزونه علاوه ایلدی. بو قاندا هر بیر یوقسولا
و عاجزه قارشی، بیر عذاب. بیر اشکنجه میکروبی وار.
یدی. دیوب آباقا دوردی، او قانی ایاقلاما قاشلادی
منی تعجب بورودی.

— او یره توکولن قانی گوروسه ن اوندا آلمان قانی
واردی، دیدی بو قیز جیقا زین گوزلارینده منه قارشی
مرحمت، رحم دوبدوم.

— سن باباقدان آلمانی سه ویر و تعریف ایدیردن!
دیدیم. او گولومسه دی.

— دوغرو در عزیزیم دیدی.

— گهل منی قوجاقلا ، منی اوز آغوشوندا قیزدیر دیدی . گوزلرینی چیراغا نیکه رهك سوزه باشلادی :
— هر شئی سنه دییه جگم ، هر سیری سنه آچاچاقام دییوب باشنی دیزمن اوستنه قوبدی . ظریف الی ایله سرت الی اوخشادی .

— من ناخوش ایدیم ، قائم آزیدی . هر بیر حکیمه کیدیردیمسه دیردی ؛ قان آزدی ، سنه قان پیوندی لازم دی ، آرادان بیر نهچه آی گیده دن صورنا قونشولوغومزا ساری یوزلی ، کوی گوزلی بیر آدام کلدی ؛ بو آدام هیچده ایرانلیا اوخشامیردی . من اوندان چوق قورخاردیم اوزوده ضعیف آداملار ایله آراسی اولم-ازدی . آز قالاردیکی اونلاری اولدورسین ، نیجه کی منده اولان پیس عادتله دا اوندا واریدی . بیر گون او قالین سه سیله مندهن خبر آلدی .

— سنین ناخوشلوغون نه در ؟ دیدی و حیلله کر گوزلرینی یوزومه ظیلله دی .
— قائم آزدی . دیدیم .
— او هو سنده عالی عرق اولماز ! او قدرده

آغیر خسته لیک ده کل ، دیدی دایاندی . و غرور ایله صندالهایه دایاناراق کولومسه دی .

— بیز آلمانلیلار هر بیر ضعیف انسانلارا و اولیکه-لره اوز قانمزی پیوند ایله مکی چوق سه وه ریک ، نه اینکی سه ومک بلکه هر بیر آلمانلیلارین بو جور در دیدی ، یوغون قولونی چیرمالایوب کسیدی و قان بیر شیشه به آقوب توکولدی . صورنا ایسه بدن مه ایکنه ایله یریتدی . بو زمان هر شئی ده کشدی . زواللی و عاجز آداملارین قاننی توکمه که منده هوس آرنیدی . کوجوم چاتان خیردا پیشکلری ، ایت لری ، جوجه لری بوغوب اولدوره ردیم . منیمده بدنمه حیلله کارلیق ، بالانچلیق کوك سالدی . من بوقسوللارا ، آجلارا نفرت ایله دیم . اونلاری انسان سایمردیم ، آز قالیردیمکه اونلاری قیروب تلف ایدیم . بو آلمانلی منم نظریتمده بیر دیو ، بیر یهلوان گورونیردی . آلمان قانی بدن مه پیوند اولاندان صورنا اوزومدهن باشقا هیچ کسی بکه نمزدیم . گویا اوز-ومی عالی عرق حساب ایدیردیم . لاکن بتون تانیشلار منه کولوردی . هله کور منده نه فکر عمله کلدی . بتون

آریخ آداملاری . یعنی کیشیلر آختا اولمالیدیر ، اونلار
ایوله نمه ملیدر ؛ دیدی و گوزلرینی منم یوزومه تیکدی
سکوتنه دالیدی ، بیز نیچه دفعه اوسکوردی . ایندی اونین
گوزلرینده شادلیق یلدیرمی یاریلدیردی ، منی قوجاقلادی
یوزومدن اویدی . منی تر سیننه سنه باساراق قزیشدیردی
منی باغشلا عزیزیم سنه جوق پیسلیک ایله دیم ، دیدی :
- من ایندی آزادام ، قائمدا آلمان قانی یوقدر .
ایندی هر کسه محبتیم آرئیر ، یوقسوللاری ، عاجزلری
ده سه ویرم . اونلاری انسان سایمایان اوزو آدم ده کل
هانی او اوشاق دیدی . گوزلرینی کولکه لی ایوه
دولاندردی :

- بیلرهن او منی بو خسته لی-کدن قورناردی
ایندی منم قائم صاف در ، و صاف دا اولمالیدر ، دیدی
اوشاغی باغرینا باسدی . اونلار یاندیلار ، من اونلارین
حزین - حزین سه سلرینه قولاق آسیردیم . کیجه سکوت
ایچینده اوزوردی . اوزاقلاردان گلن بایقوش سه سی
سکوتن تللرین چالوب اینله دیردی ، اونلار یاندیلار ،
من ده یوقلادیم ، گوزومزی گوزل بیر سحر ده آچدق .

بو سحر ده منده شاد ایدیم ، اودا شاد ایدی ، وطن ده
شاد ایدی ، هر طرف شادلیق ایچینده یوزوردی :

- اوشاقلارین یورمه آچان نغمه لری یاتانلاری یوقدان
اویاتدی ، او منم و اوشاغین قولون دان توتاراق پنجره -
نین قاباغنا گتردی ، بارماغی ایله کوچه لردهن دسته -
دسته کیدن مدرسه اوشاقلارینی گوستروب :

- منده آزادام ، اونلار دا آزادیر ، منیم
خلاص کاریم بو اوشاقدان آزاد در . دیدی ، باشنی سیننه ده
دایاراق ، هراوچومز سه ونجله اونلارا تماشا ایله یردیک .

صوت

تبریز ۱۹۴۳ نجی ایل

مكتبة
الملك
عبد العزيز
بجدة